

160. obljetnica rođenja Matka Brajše Rašana

Skladatelj, zborovođa, etnomuzikolog i melograf, Matko Brajša Rašan od velike je važnosti za Istru, a posebice za njenu glazbenu baštinu.

Povodom 160. obljetnice skladateljeva rođenja vrijedi danas pažnju usmjeriti prema njegovu opusu koji je bio toliko blizak istarskom čovjeku, opisujući njegove osjećaje, svakodnevnih borbe, duh i ponos.

Dobro poznavajući istarsku popijevku kojoj posvećuje velik dio svog života, i sam je u jednom svom poznatom članku zapisao:

„I doista, u napjevima narodnih pjesama prikazuje ti se cijela povijest naroda, u njima vidiš cijelo biće naroda, u njima eno narodnog duha, koji moraš poznavati, hoćeš li biti skladateljem naroda, kojega se rado sinom nazivlješ. Ta kome bi skladao, ne poznavajući narodnog duha? Tvomu narodu sigurno ne, jer takva skladba ne bi imala ništa u sebi od njegova bića, jer bi mu bila tuđa i jer bi ju on s toga prezirao i odbio.“

(Vienac 1896, br.32 „Kako pjevaju Hrvati Istre svoje narodne pjesme“, M.B.Rašan.)

Matko Brajša Rašan rodio se u Pićnu 1859.g. Gimnaziju je završio u Pazinu, a glazbeno su ga poučavali učitelji iste gimnazije, Julije Brunner i Fridolin Stöck. Studij je nastavio u Beču gdje završava pravo te neko vrijeme službuje kao činovnik u općinskim upravama istarskih mjesta. Za talijanske okupacije 1923.g. odlazi iz Istre te živi u Karlovcu, a naposljetku i Zagrebu gdje umire 1934. g.

Kao skladatelj naroda i onaj koji je bio među prvima koji su se bavili proučavanjem istarskog folklora, Brajša je želio zaštititi narodnu popijevku istarskog područja; stoga je svoje melodije harmonizirao na bazi istarske ljestvice, koristeći pritom narodne ili vlastite tekstove. Skupljao je istarske narodne napjeve i bilježio ih, organizirao je mnoge koncerte, osnivao zborove po istarskim i ostalim hrvatskim gradovima, zauzimao se za slavensku liturgiju u Istri, sudjelovao je u svakodnevnom javnom životu želeći utjecati na nacionalno osvješćivanje Hrvata u Istri, a u tom je ozračju i glazbeno stvarao mnoge domoljubne pjesme, budnice, himne i koračnice.

Među njima se danas najviše ističe pjesma „Krasna zemljo, Istro mila“ koja je službena istarska pjesma. Njene stihove napisao je Ivan Cukon, a uglazbio ih je upravo Matko Brajša Rašan 1912. godine u Pazinu. Pjesma je prvo bila napisana za solo glas uz pratnju glasovira. Prvi puta ju je otpjevala Brajšina kći Jelka. Nešto kasnije prerađena je za mješoviti zbor i već se desetljećima nalazi na repertoarima koncerata.

Karakter je vrlo svečan, a njen domoljubni tekst gotovo se intimno veže uz istarskog čovjeka opisujući njegovu ljubav prema rodnome kraju, prirodnim ljepotama te predanost Istri i suživotu s dobrim ljudima. U njoj se osjećaju radost života i nada u bolju budućnost.

Krasna zemljo

Krasna zemljo, Istro mila
dome roda hrvatskog
kud se ori pjesan vila,
s Učke tja do mora tvog.
Glas se čuje oko Raše,
čuje Mirna, Draga, Lim
sve se diže što je naše
za rod gori srcem svim.
Slava tebi Pazin grade

koj' nam čuvaš rodni kraj
divne li ste, oj Livade
nek' vas mine tuđi sjaj.
Sva se Istra širom budi
Pula, Buzet, Lošinj, Cres
svud pomažu dobri ljudi
nauk žari kano krijes.